

Evidence údajů o skutečných majitelích právnických osob (ESM)

Zpracovatel: **Wimětal & Partneři, advokátní kancelář, s.r.o.**
se sídlem Brno, Údolní 8, PSČ 602 00

Legislativní rámec:

- čtvrtá AML směrnice EU č. 2015/849 (dále jen „*AML směrnice*“)
- nařízení EU č. 2015/847
- zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „*AML zákon*“)
- zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen „*zákon o veřejných rejstřících*“)
- zákon č. 134/2016, o zadávání veřejných zakázek (dále jen „*zákon o zadávání veřejných zakázek*“)

Úvod:

V lednu 2018 vstoupila v účinnost novela zákona o veřejných rejstřících, která s sebou mj. přináší novinku v podobě evidence skutečných majitelů všech právnických osob. Zavedení informačního systému je důsledkem implementace AML směrnice, podle níž je třeba zjistit totožnost fyzické osoby vlastnící právnickou osobu (případně vykonávající nad ní kontrolu).

Koho se ESM týká:

Evidováni jsou skuteční majitelé **právnických osob** zapsaných do jednoho z veřejných rejstřníků právnických a fyzických osob:

obchodní rejstřík – **akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným, komanditní společnosti, veřejné obchodní společnosti, družstva, odštěpné závody,...**

spolkový rejstřík – **spolky, odborové organizace, organizace zaměstnavatelů, pobočné spolky,...**

rejstřík společenství vlastníků jednotek – **společenství vlastníků jednotek**

nadační rejstřík – **nadace, nadační fondy**

rejstřík ústavů – **ústavy**

rejstřík obecně prospěšných společností – **obecně prospěšné společnosti**

a skuteční majitelé **svěřenských fondů** zapsaných do evidence svěřenských fondů.

Lhůty a sankce:

Právnická osoba **zapsaná do obchodního rejstříku** musí podat návrh na zápis do ESM **do 1. ledna 2019**. Pokud tuto povinnost splní před koncem uvedené lhůty, bude **osvobozena od soudního poplatku 1.000,- Kč**.

Ostatní právnické osoby musí podat návrh na zápis do ESM **do 1. ledna 2021**. Pro tyto právnické osoby není stanoven soudní poplatek.

Pro období po uplynutí výše uvedených lhůt bude platit, že návrh na zápis údajů o skutečném majiteli a na zápis změn těchto údajů musí být učiněn **bez zbytečného odkladu** po vzniku rozhodné skutečnosti. Za stav zápisu je v plném rozsahu odpovědná příslušná právnická osoba nebo svěřenský správce svěřenského fondu. Právnické osoby mají povinnost svého skutečného majitele identifikovat a zaznamenávat aktuální údaje ke zjištění a ověření jeho totožnosti. Údaje jsou právnické osoby povinny **archivovat po dobu 10 let**.

Rejstříkový zákon (tj. zákon č. 304/2013 Sb.) ani žádný jiný zákon v současné době za neprovedení zápisu skutečného majitele nestanoví **žádné přímé sankce**. Právnické osobě tak v případě nezapsání údajů o jejím skutečném majiteli nehrozí ani pokuta, ani zrušení s likvidací. **Nepřímé negativní důsledky** spojené s nesplněním dané povinnosti mohou nicméně plynout z jiných právních předpisů, např.:

- § 15 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (tzn. neuskutečnění obchodu financující bankou, neprovedení auditu, neuskutečnění notářské či advokátní úschovy),
- § 122 zákona č. 134/2016, o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (tzn. vyloučení uchazeče v případě nesplnění výzvy zadavatele k doložení skutečného majitele),
- § 177 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (tzn. nemožnost výkonu hlasovacích práv ve stanovených případech).
- dále např. podmínky dotačních programů apod.

Charakter ESM:

Evidence skutečných majitelů je neveřejná. Evidence skutečných majitelů je v současnosti určena pro užití zákonem vymezenými osobami a orgány v souvislosti s jimi plněnými zákonnými povinnostmi (orgány činné v trestním řízení, Finanční analytický úřad, atp.). Zapsaná osoba může o sobě získat výpis z evidence skutečných majitelů. Částečný výpis pak může získat ten, kdo prokáže tzv. oprávněný zájem.

Zápis do ESM:

Evidence je vedena rejstříkovými soudy. Zápisy do evidence provádí buď příslušný rejstříkový soud, nebo notář. Pro návrh na zápis do evidence je připraven inteligentní formulář, který je možné vyplnit pouze elektronicky na stránkách <https://issm.justice.cz/>, následně jej lze podat elektronicky nebo v listinné podobě.

Skutečný majitel:

Skutečným majitelem se rozumí **fyzická osoba, která má fakticky nebo právně možnost vykonávat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv v právnické osobě** (nebo ve svěřenském fondu nebo v jiném právním uspořádání bez právní osobnosti).

Při splnění podmínek výše uvedené materiální definice se pak postupně uplatňují pro jednotlivé právnické osoby následující **vyvratitelné domněnky** (indikátory), má se tedy za to, že skutečným majitelem je:

Pořadí domněnky:	Obchodní korporace:	Spolek/OPS/SVJ:	Nadace, ústav, NF, SF:
1.	Osoba mající (společně s osobami jednajícími ve shodě) více než 25 % hlasovacích práv nebo podíl na základním kapitálu větší než 25 %	Osoba mající více než 25 % hlasovacích práv	Zakladatel
2.	Osoba (společně s osobami jednajícími ve shodě) ovládající osobu dle bodu 1	Má být příjemcem alespoň 25 % z jí rozdělovaných prostředků	Svěřenský správce
3.	Osoba, která má být příjemcem alespoň 25 % zisku	Člen statutárního orgánu, zástupce PO v tomto orgánu*	Obmyšlený
4.	Člen statutárního orgánu, zástupce PO v tomto orgánu*		Osoba, v jejíž zájmu byla PO založena
5.			Osoba oprávněná k výkonu dohledu nad správou PO

* Některé právnické osoby skutečného majitele ve smyslu materiální definice mít nebudou. V takovém případě se do evidence skutečných majitelů jako skutečný majitel zapíše obvykle člověk, který je členem statutárního orgánu dané právnické osoby.

DOPORUČENÍ:

S ohledem na možné negativní důsledky spojené s nesplněním povinnosti evidence skutečného majitele doporučujeme zejména obchodním společnostem a družstvům splnit tuto povinnost do 1. ledna 2019, a vyhnout se tak možným komplikacím při účasti na veřejných zakázkách, při provádění majetkových transakcí podléhajících AML zákonu nebo při žádostech o dotace.

V případě Vašeho zájmu o konzultaci konkrétního případu nebo vyhotovení a podání návrhu na zápis skutečného majitele v zastoupení se neváhejte obrátit na naši advokátní kancelář.

V Brně dne 20. 11. 2018

Wimětal & Partneři, advokátní kancelář, s.r.o.